

Р.М. Скуспький, д-р екон. наук, доц, проф. б.в.з.
Р.С. Зубков, канд. екон. наук, доц. б.в.з. кафедри підприємництва,
управління та адміністрування
ММІРЛ ВНЗ ВМУРЛ "Україна"

МОНІТОРИНГ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті проведений моніторинг регіональних проблем розвитку інвестиційно-інноваційних процесів. В результаті дослідження визначено, що зазначені проблеми носять системний характер і повторюються з року в рік, цим самим породжують загальнодержавну економічну нестабільність. Усунення цих проблем стає першочерговим завданням для всього державного механізму та регіональної влади.

Ключові слова: моніторинг, інвестиції, інноваційні процеси, стратегічне планування.

Постановка проблеми. Мінливість світової глобалізації породжує нові економічні реалії безперервного процесу конкурування за світові ринки. Специфіка такого конкурування передбачає створення нового економічного механізму моделювання розвитку державної економіки. В умовах сьогодення, високопродуктивність, конкурентоспроможність, енергозаощадність та нанотехнологічність стають основними чинниками стабільного зростання реального сектору державної економіки. Назріває гостра проблема переходу до критичного перегляду та вдосконалення більшої частини державних програм економічного зростання.

Відсутність державної довгострокової стратегії усунення залежності всього виробничого комплексу країни від невідновлюваних енергоносіїв призводить до фактичного перебування на рівні банкрутства основних експортоорієнтованих економіко-виробничих галузей. Відсутність постійного потоку валютних надходжень від експорту енергоємної продукції негативно впливає на розвиток як самих експортоорієнтованих підприємств так і в цілому державної економіки. Вимушена вдаватися до зовнішніх валютних запозичень, які негативно впливають на соціально-економічне становище населення країни, держава втрачає економічну залежність перебуваючи в постійній загрозі виникнення дефолту. Масштабність кризи не дозволяє основному державному механізму вчасно охопити всі рівні здійснення державного контролю та швидко виробити

необхідні заходи по усуненню некерованого розвитку економічного середовища та руйнівних проявів деструктивного характеру.

Аналіз останніх досліджень. Враховуючи те, що сьогодні мова йде про зміну глобального соціально-технологічного укладу, яке розпочнеться в найближчі 10 років. Масовий перехід до виробництва, заснованому на використанні роботів, штучному інтелекті, генної інженерії, адитивних технологіях (3D-друк), потрібно враховувати та економічно готуватися до згортання нинішніх глобальних виробничих ланцюжків та переміщення виробництва в країни-споживачі. Позиції тієї чи іншої країни в мінливому світі будуть визначатися в першу чергу тим, з якою швидкістю вона зможе перейти на новий технологічний уклад. Значні переваги будуть мати ті країни, які зможуть вчасно мобілізуватися, залучити необхідні інтелектуальні ресурси та фінанси і розробити проекти, що забезпечують економічне лідерство.

Формулювання завдання дослідження. Метою цієї статті є здійснення моніторингу регіональних проблем розвитку інвестиційно-інноваційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Перебудова концептуальних засад довгострокового економічного розвитку Національної стратегії економічного зростання повинна базуватися на фундаментальних основах створення підґрунтя інвестиційно-інноваційного стимулювання окремих, здатних до швидкої перебудови територіальних структур. Значне, багаторічне відставання застарілих виробництв всієї державної територіальної сукупності регіональних структур створило умови для виникнення ефекту перебування економіки в хронічній з постійними системними загостреннями економічній кризі. Поряд з цим, розвинені країни сьогодні максимально використовують можливості теперішнього технологічного укладу, створивши цілі комплекси програм які адаптували їхню економіку під структуру поточного технологічного укладу. Всі роки після Другої світової війни йшло вдосконалення технологій розроблених під технологічний уклад, витрачено колосальні кошти на створення а потім підтримання сучасного напрямку розвитку розвинених країн в рамках останнього технологічного укладу. Глобальна світова економіка готуючись до фази перехідного періоду до нового технологічного укладу буде вирішувати на відміну від України два завдання. З одного боку максимально використовувати здобутки теперішнього технологічного укладу, а з іншого мобілізувати зусилля по підготовці економіки до ефекту просочування нових технологічних рішень нового технологічного укладу.

Хаотичне руйнування економічно-технологічної структури всього господарського комплексу України, яке відбувалося останні десятиліття не залишає вибору, або розпочати глобальні зміни або перетворитися на країну аутсайдера світової економічної системи. Аналіз територіальної регіональної структури демонструє наявність колосального економічного потенціалу, незважаючи на значну деградацію економічної матерії всіх регіонів України. Вдале впровадження досконало підібраних напрямків довгострокового розвитку з врахуванням потреб інвестиційно-інноваційного характеру забезпечить колосальне піднесення регіональної матерії та визначить готовність до переходу на новий технологічний уклад. Брак фінансування, наявність тотальної корупції, відсутність великої кількості наукових кадрів породжує загальну кризову ситуацію та невизначеність подальшого ефективного напрямку регіонального розвитку. В той же час, межу після якої неможливо реанімувати регіональну економіку регіонів держави ще не пройдено. Швидка взаємодія регіональної та загальнодержавної влади у питаннях розроблення механізму реалізації стратегії комплексного підходу до кожного конкретного регіону здатна перетворити регіони України у технологічні та унікальні осередки інноваційного піднесення.

Отже, виникає потреба переходу на нову доктрину розвитку держави та усунення негативних кризових проявів, що можливе за умови докладання значних зусиль по стимулюванню територіального економічного піднесення, яке можливо здійснити за умови розробки інвестиційно-інноваційного механізму спрямованого на регіональний розвиток. Економічно сильні регіони є запорукою сильної економіки держави та стабільного соціально-економічного розвитку. Раціональне використання ресурсного потенціалу регіональної економіки та можливостей кожного з регіонів України в умовах системного економічно-негативного зміщення центру стабільного розвитку дає можливість створювати автономні осередки сталого економічного та технологічного піднесення.

Таким чином, позитивні зміни в економічній структурі держави можливі за умови приділення значної уваги регіональній економіці. Вирішальним фактором розвитку регіональної економіки є раціональне інвестиційно-інноваційне стимулювання її складових які в сукупності складають інвестиційно-інноваційну матерію регіону. Траєкторія за якою рухається сучасна регіональна економіка в умовах економічної та військової нестабільності демонструє наявність значного відхилення від оптимальних параметрів стабільного економічного вектору.

Зважаючи на обраний курс України щодо реалізації Стратегії сталого розвитку до 2020 року, сталий розвиток регіону характеризується його можливістю забезпечувати позитивну динаміку соціально-економічних показників, рівня і якості життя населення, використовувати з цією метою інвестиційно-інноваційні чинники і умови, у тому числі, збалансоване відтворення соціального, економічного, природно-ресурсного потенціалів тощо. Для ефективного управління процесами сталого розвитку є необхідним визначення переваг та загроз сталому розвитку регіону.

Основними загрозами сталому розвитку регіону в соціально-економічній сфері, зокрема в контексті інвестиційно-інноваційного розвитку, є такі:

- процес ринкового реформування економіки і створення конкурентного середовища є незавершеним;
- більшість структурують підприємств в регіонах знаходяться в стані виробничої і фінансової кризи;
- незавершеність процесу формування муніципальної власності, у тому числі питання про землю, як основного ресурсу регіонального розвитку;
- нечіткість системи взаємовідносин і розподілу повноважень між державою і регіонами, що збільшує невизначеність при плануванні соціально-економічної діяльності;
- не сформованість соціальної відповідальності, ділової етики у сфері бізнесу, що ускладнює узгодженість питань між владою і бізнесом, їх взаємодію у визначенні та реалізації перспектив розвитку регіонів;
- падіння життєвого рівня в регіонах;
- зростання соціальної нерівності між населенням усередині регіону;
- зниження державної підтримки соціальної сфери та незавершеність значної кількості започаткованих державних соціальних програм;
- нестабільність промислового виробництва регіону;
- високий рівень фізичного та морального зносу основних фондів переважної кількості підприємств, особливо агропродовольчої сфери, відсутність власних коштів на їх модернізацію;
- дефіцит особистих оборотних коштів підприємств, і як результат - низька інвестиційна й інноваційна активність;
- складність впровадження новітніх технологічних розробок у серійне виробництво на підприємствах регіону;
- наявність дефіциту висококваліфікованих кадрів, особливо в сферах високотехнологічного виробництва;

- низький рівень конкурентоспроможності виробленої підприємствами регіональної продукції по відношенню до імпортних аналогів;
- звуження внутрішнього ринку регіону;
- недовантаження виробничих потужностей і, як наслідок, руйнування технологічного потенціалу підприємств;
- обмежена економічна спеціалізація регіону;
- сировинна спрямованість виробничої діяльності підприємств регіону.

Вдаваючись до аналізу стану промислової сфери регіону та чинників, що стримують її подальший розвиток, доцільним є групування наявних проблем та загроз за такими ознаками:

Проблеми правового забезпечення:

- відсутність законодавчого стимулювання інноваційного розвитку підприємств;
- відсутність дієвих гарантій для інвестора;
- відсутність механізмів стимулювання розвитку внутрішнього ринку, кооперації, спеціалізації, та виробничої інтеграції;
- нерозвиненість правових механізмів регулювання ринку промислової продукції, включаючи встановлення умов доступу на національний ринок зарубіжних імпортерів;
- відсутність дієвої системи сертифікації та якості продукції для ефективного захисту ринку від контрафактної і контрабандної продукції, забезпечення балансу інтересів між виробниками, оптовиками і підприємствами роздрібною торгівлі.

Економічні проблеми:

- відсутність міжгалузевої збалансованості виробництва на основі закінченого технологічного циклу;
- незадовільний рівень інноваційної діяльності на більшості підприємств: низький (порівняно з можливостями) рівень впровадження науково-технічних розробок у виробництво та випуск інноваційної продукції;
- недостатній рівень завантаження виробничих потужностей підприємств різних галузей, а також надмірність існуючих виробничих потужностей з огляду на реальні потреби внутрішнього і зовнішнього ринку;
- високий моральний та фізичний рівень зносу основних фондів в більшості галузей промисловості, значне відставання стану основних фондів від технологічного рівня розвинених країн;

- нераціональне використання окремими промисловими підприємствами земельних ресурсів, невикористання можливостей кооперації промислових підприємств області;

- висока вартість кредитних ресурсів не залежно від терміну кредитування;

- надмірна частка накладних витрат у структурі собівартості продукції;

- високий рівень енерго- та ресурсовитратності виробничих процесів;

- недостатньо ефективна фінансова діяльність промислових підприємств, що виражається у: 1) недостатності обсягів інвестицій у виробництво та інноваційну діяльність; 2) значній кількості збиткових підприємств; 3) незадовільному стані взаєморозрахунків підприємств, що характеризується значними обсягами простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості тощо;

- вкрай незадовільне державне фінансування наукового та дослідно-конструкторського потенціалу та матеріально-технічної бази науково-дослідних установ.

Соціальні проблеми:

- недостатній рівень заробітної плати по окремих галузях та підприємствах та наявність заборгованості із її виплати;

- недостатній рівень кваліфікаційної підготовки трудових ресурсів, в тому числі керівного та управлінського апарату підприємств, які виявляють непристосованість та неспроможність до реалізації власного функціоналу в ринкових умовах;

- недостатня забезпеченість та відплив за кваліфікованих робочих кадрів як з промислових підприємств, так і інших установ, які здійснюють науково-дослідну діяльність, розробку та впровадження інноваційних продуктів та технологій.

Проблеми інформаційного забезпечення:

- відсутність чіткої системи інформування підприємств регіону щодо номенклатури та техніко-економічних вимог до продукції, яка закуповується за кошти місцевого бюджету;

- недостатнє інформаційне забезпечення підприємств з питань наявності науково-технічних розробок та можливості їх застосування;

- відсутність інформації щодо можливостей підприємств регіону, у тому числі середнього та малого бізнесу для реалізації механізму аутсорсингу.

З огляду на стан стратегічного планування та договірного фінансування, практика розробки стратегій розвитку регіонів України, укладання та реалізації угод щодо регіонального розвитку, як інструменту

державного управління з метою узгодження державних і регіональних інтересів щодо розвитку території, концентрації та спрямування обмежених ресурсів на пріоритетні проекти розвитку, засвідчила такі особливості та проблеми.

1. Недоліки процесів стратегічного планування розвитку регіонів, зокрема:

- надмірна формалізація процедур розробки і затвердження стратегій сталого розвитку, через шаблонне використання розробниками стратегій відповідних Методичних рекомендацій Міністерства економіки України залишила поза увагою значну частину важливих проблем місцевого розвитку тієї чи іншої території;

- декларативний характер більшості стратегій розвитку регіонів, який часто фактично далекий від реальних потреб місцевого розвитку та можливостей його ресурсного забезпечення.

2. Наявність конфліктів між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону, а також різні бачення пріоритетів розвитку регіону, що є суттєвою перешкодою своєчасній підготовці відповідних регіональних стратегій, галузевих та інших програм.

3. Інертність центральних органів виконавчої влади щодо підготовки та укладання угод, тривалість процедур їх розроблення й укладання; залежність цих процедур від політичної кон'юнктури.

4. Пріоритет щодо укладання угод для регіонів з високим та середнім рівнем соціально-економічного розвитку, у тому числі через порівняно менший обсяг необхідного фінансування проектів в рамках угоди та можливостей залучення місцевого капіталу, порівняно з тими, що демонструють ознаки депресивності.

5. Переважне спрямування укладених угод на вирішення проблем у сфері житлово-комунального господарства, інженерних мереж і локальної інфраструктури.

6. Різна структура джерел фінансування укладених угод. Різняться частка участі держави, а також пропорції інших двох джерел фінансування угод: частки фінансування з місцевих бюджетів та інших джерел фінансування проектів. Такі структурні пропорції пов'язані і з галузевим спрямуванням проектів, і з наявністю потужного приватного капіталу, що потенційно може залучатися до фінансування проектів у рамках угоди.

7. Відсутність ефективного організаційно-економічного механізму управління регіональним розвитком.

У цілому, попри значний потенціал угод щодо реалізації проектів на регіональному рівні, вони не стали основним інструментом політики

розвитку регіонів, як це визначено Державною стратегією регіонального розвитку.

Зниження інвестиційної активності та припливу іноземних інвестицій спричинено погіршенням показників інвестиційної діяльності в цілому по Україні та по її окремих регіонах. Такі тенденції розпочалися ще у 2013 р. і продовжилися у 2014-2016 рр. Основними причинами даної ситуації, на нашу думку, можна вважати наступне:

1. Недостатнє інституційне забезпечення інвестиційної політики в регіонах та на місцях. Розробка інвестиційної політики традиційно залишається прерогативою органів влади центрального рівня. Інвестиційна політика регіонального рівня не стала конструктивним елементом системи регулювання інвестиційної діяльності, місцеві ради здійснюють/впливають на інвестиційну діяльність на власний розсуд у рамках чинного законодавства. Інвестиційна діяльність на регіональному рівні здійснюється розрізнено та не упорядковано. А засоби та інструменти регулювання інвестиційної діяльності на рівні регіонів не введені до базових нормативно-правових документів регіонального розвитку, що не сприяє збільшенню внутрішнього потенціалу регіону.

2. Недосконалість інструментів підвищення внутрішнього потенціалу регіонів. У чинних стратегіях регіонального розвитку відсутній і всебічний аналіз внутрішнього потенціалу регіону та визначення способів його використання. У регіональних стратегіях присутній аналіз окремих галузей та сфер діяльності, які становлять господарську основу для даного регіону, проте він не має стратегічної спрямованості як загалом, так і в контексті підвищення інвестиційної привабливості регіонів зокрема.

3. Зниження обсягів залучення інвестицій внаслідок погіршення соціально-економічної ситуації в країні і падіння інвестиційної привабливості регіонів Сходу України через проведення антитерористичної операції на їх території.

4. Неєфективність окремих інструментів фінансування капітальних проєктів. Точковий вплив на інвестиційну діяльність чинять такі інструменти, як державні замовлення, Державний фонд регіонального розвитку, інвестиційні субвенції. Ці інструменти не набули широкого розповсюдження, а також досі на законодавчому рівні не прописаний механізм повернення субвенцій до державного бюджету у разі їх неефективного використання.

5. Низька ефективність та віддача від інвестицій. З року в рік спостерігається концентрація капітальних інвестицій у галузях переробної промисловості (22,1%) та будівництва (16,6%), а прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з інших країн – у галузях переробної промисловості (27,4 %), фінансовій та страховій діяльності (25,1 %), оптовій та

роздрібній торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (разом 13,1%). Натомість, спостерігається і нестача капітальних інвестицій у галузях добувної промисловості і розроблення кар'єрів (12,3 %) та сільського, лісового і рибного господарства (7,3 %), а прямих інвестицій – у галузях будівництва (2,8 %), сільського, лісового та рибного господарства (1,3 %).

6. Нестача інвестиційних ресурсів, що зумовлює пошук зовнішніх джерел фінансування та раціонального використання наявних за рахунок обґрунтованості вибору перспективних напрямів інноваційної діяльності підприємств в контексті реальних можливостей.

У свою чергу, досліджуючи аспекти удосконалення інноваційного розвитку Одеської області, А.В. Найбороденко виокремлює низку проблем розвитку інноваційних процесів в регіоні:

1. Відсутність науково обґрунтованого методологічного базису формування та функціонування інноваційної системи.

2. Відсутність системності в реалізації інноваційного потенціалу соціально-економічної системи.

3. Не сформованість дієвої системи пріоритетів розвитку інноваційної високотехнологічної сфери;

4. Неспроможність органів державного влади до активної діяльності, спрямованої на інноваційний розвиток секторів економіки.

5. Нескоординованість дій суб'єктів інноваційного процесу.

6. Наднизький рівень інвестиційного забезпечення здійснення наукових досліджень і впровадження інноваційного продукту.

7. Невідповідне наявному інноваційному потенціалу формування в регіоні/державі масштабного ринку інноваційної продукції;

До основних проблем, які впливають на інвестиційно-інноваційний розвиток регіонів слід віднести наступні рисунку.

Більшість проблем викликано законодавчою специфікою регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні. Зосередження на усуненні цілої низки проблем, які стоять на заваді ефективному соціально-економічному та інвестиційно-інноваційному розвитку регіонів, дозволить швидко перезапустити механізми економічного самозбереження та перетворення регіональної економіки в потужний локомотив національного піднесення. Більша частина проблем виникла внаслідок дії системної соціально-економічної кризи та відсутності фінансової і координаційної політики спрямованої на стабілізацію та вирівнювання регіонального розвитку. Зусилля регіональної влади, які в більшості випадків були спрямовані на латання економічних дірок в структурі областей, породили ефект локального відволікання від принципових фундаментальних довгострокових цілей.

Проблема №1

Низька інвестиційна й інноваційна активність структуроутворюючих підприємств регіону внаслідок високого рівня зношення основних виробничих фондів та дефіциту власних оборотних коштів на їх модернізацію.

Проблема №2

Обмежена економічна спеціалізація регіону та сировинна експортна спрямованість виробничої діяльності підприємств регіону і як наслідок низька частка продукції та послуг з високою часткою доданої вартості.

Проблема №3

Недоліки процесів стратегічного планування розвитку регіону через надмірну формалізацію процедур розробки та декларативний характер більшості положень стратегій розвитку, які не відображають реальних потреб територіального розвитку та можливостей його ресурсного

Проблема №4

Наявність конфліктів щодо пріоритетності векторів розвитку між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону.

Проблема №5

Не відповідність державного та приватного інвестування в сферу наукових досліджень, розробку та впровадження інновацій потребам регіону, що тлі несформованої національної/регіональної інноваційної системи обумовлює неспроможність реалізації перспективних напрямів інноваційного розвитку регіональної економічної матерії.

Проблема №6

Нерівномірний та незбалансований розподіл інвестицій, що обумовлює низьку ефективність та інвестиційну віддачу інвестицій, нерівномірне впровадження інновацій і як результат - відсутність прямого ефекту для регіону від інвестиційно-інноваційної діяльності.

Проблема №7

Відсутність належного нормативно-правового та інституціонального забезпечення державної/регіональної інвестиційно-інноваційної політики, нерозвиненість організаційно-економічних механізмів її реалізації.

**Основні проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку
Причорноморського регіону (авторська розробка)**

Висновки. Проведенні дослідження вказують на системний характер зазначених проблем, які повторюються з року в рік та породжують загальнодержавну економічну нестабільність. Усунення цих проблем стає першочерговим завданням для всього державного механізму та регіональної влади. Зазначена тенденція негативно впливає на загально регіональний розвиток, адже не враховує специфіки єдиної вертикально-горизонтальної стратегії активізації та розвитку всіх елементів регіональної соціально-економічної матерії.

Бібліографічний список: 1. Бжуска Я. Розумна спеціалізація регіону / Я. Бжуска, Я. Пика // Вісник Національного університету „Львівська політехніка”. – 2012. – № 749. – С. 362-366. 2. Дунаєв І.В. Ціннісні цілі модернізації регіональної економіки крізь призму принципу «розумної спеціалізації» Аналітика і влада: журн. експерт.-аналіт. матеріалів і наук. пр. Ін-ту пробл. держ. упр. та місц. самоврядування / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К.: НАДУ, 2014. – № 9. – 240 с. 3. Комеліна О.В. Інноваційно-інвестиційні механізми сучасного розвитку регіону / О.В. Комеліна // Економіка і регіон. – №3 (30). – С. 16-21. 4. Маркович І.Б. Передумови та особливості розумної («смайт»)-спеціалізації регіонів із врахуванням глобалізаційних тенденцій / І.Б. Маркович / Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем: колективна монографія / О.В. Панухник, В.Я. Кудлак, Н.Ю. Мариненко, І.Ю. Крамар та ін.; відп. ред. О.В. Панухник. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2016. – С. 52-59. 5. Сидор Г.В. Інвестиційна привабливість регіонів / Г.В. Сидор // Сталий розвиток економіки. – 2015. - №2 (27). – С. 184-189. 6. Іртищева І.О. Державне регулювання розвитку інтеграційних систем в агропродовольчій сфері України в умовах глобалізації / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко, М.І. Стегней // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 80–87. 7. Іртищева І.О. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку аграрного виробництва / І.О. Іртищева, І.Д. Бурковський // Економіка АПК. – 2005. – № 12. – 71-73.

Скуспький Р.Н., Зубков Р.С. Мониторинг региональных проблем развития инвестиционно-инновационной процессов. В статті проведено моніторинг регіональних проблем розвитку інвестиційно-інноваційних процесів. В результаті дослідження встановлено, що указані проблеми носять системний характер і повторюються з року в рік, тим самим породжують загальнодержавну економічну нестабільність.

нестабильность. Устранение этих проблем становится первоочередной задачей для всего государственного механизма и региональной власти.

Ключевые слова: мониторинг, инвестиции, инновационные процессы, стратегическое планирование.

Skuskyj R.N., Zubkov R.S. Monitoring regional problems in development of investment-innovation processes. The article analyzes the regional problems of the development of investment-innovation processes. As a result of the study, it was determined that these problems are systemic and repeat from year to year, thus generating national economic instability. Elimination of these problems becomes a top priority for the entire state mechanism and regional authorities. Governments can also play a more direct role in fostering innovation. Public investment in science and basic research can play an important role in developing ICT and other general-purpose technologies and, hence, in enabling further innovation. This highlights the importance of reforming the management and funding of public investment in science and research, as well as public support to innovative activity in the private sector. The latter calls for an appropriate mix of direct and indirect instruments such as tax credits, direct support and well-designed public private partnerships, support for innovative clusters and rigorous evaluation of such public support. But it is the application of advances in technology, in conjunction with entrepreneurship and innovative approaches to the creation and delivery of goods and services, which translates scientific and technological advances into more productive economic activity.

Key words: monitoring, investments, innovative processes, strategic planning.

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2017 р.